

bis gravis esse, quam re imperfecta reliquias servare. Debetur enim vobis etiam crastinus sermo : orate pro nobis ut valeamus exhibere, et afferte fauces esurientes et corda devota.

ENARRATIO I

IN PSALMUM XXXVI (2).

SERMO I.

De prima parte Psalmi.

I. **NOVISSIMUS** dies terribiliter venturus auditus eis², qui securi esse bene vivendo nolunt, et male vivere diu volunt. Utiliter autem Deus latere voluit illum diem, ut semper sit paratum cor ad expectandum quod esse venturum scit, et quando venturum sit nescit : Quia vero Dominus noster Jesus Christus, magister nobis missus est, etiam Filium hominis dixit nescire illum diem³, quia in magisterio ejus non erat ut per eum sciretur a nobis. Neque enim aliquid scit Pater quod Filius nescit : cum ipsa scientia Patris illa sit, quæ sapientia ejus est : est autem sapientia ejus Filius ejus, Verbum ejus. Sed quia nobis scire non proderat, quod quidem ille noverat, qui nos docere venerat, non tamen hoc quod nobis nosse non proderat : non solum sicut magister aliquid docuit, sed sicut magister aliquid non docuit. Tanquam enim magister sciebat et docere quod proderat, et non docere quod oberat. Sic autem quodam genere locutionis nescire Filius dicitur quod non

¹ Habitus Carthagine cum duobus subsequentibus. — ² Vide D. Guillon, pag. 449.-463. — ³ Marc. xiii, 32.

docet; id est, nescire dicitur quod nescire nos facit, quomodo quotidie loquimur, modo quodam locutionis, ut dixi. Lætum enim diem dicimus, quia lætos nos facit; et tristem diem, quia tristes nos facit; et frigus pigrum, quia pigros nos facit. Quomodo contra dicitur a Domino : « Nunc cognovi. » Dictum est Abrahæ : « Nunc cognovi quod timeas » tu Deum¹. » Hoc Deus noverat et ante illam probationem. Nam illa probatio ideo facta est, ut nos nossemus quod Deus jam noverat, et propter nos docendos conscriberetur, quod ante documentum ille noverat : et fortasse et ipse Abraham nondum noverat quas vires haberet fides ejus : (unusquisque enim se tentatione tanquam interrogatus agnoscit :) sicut Petrus quas vires haberet fides ejus utique nesciebat, quando dixit Domino : « Tecum sum usque » ad mortem². » Dominus autem qui noverat eum, prædixit ubi deficeret, prænuntians illi infirmitatem ejus, tanquam tacta vena cordis ejus. Proinde Petrus qui ante tentationem præsumpsit de se, in tentatione didicit se. Sic ergo non absurde sentimus et patrem nostrum Abraham cognovisse vires fidei suæ, ubi jussus immolare unicum filium suum, non dubitavit nec trepidavit ei offerre qui dederat; quia quemadmodum nescivit unde daturus erat nondum natum, sic credidit posse reparare immolatum. Dixit ergo Deus : « Nunc cognovi : » quod intelligimus, Nunc cognoscere te feci : secundum locutiones quas commendavimus, Pigrum frigus, quod pigros faciat; et lætum diem, quod lætos faciat : sic cognoscens, quod cognoscentes faciat. Inde est illud : « Tentat vos Dominus » Deus vester, ut sciat si diligitis eum³. » Dabis enim profecto Domino Deo nostro, Deo summo, Deo vero magnam ignorantiam, quod utique sacrilegum esse intelliges, si sic acceperis : « Tentat vos Dominus, ut sciat, » tan-

¹ Gen. xxii, 12. — ² Luc. xxi, 33. — ³ Deut. xii, 3.

quam ipse de nostra tentatione concipiat scientiam, in quo erat ante ignorantia. Sed quid est, « Tentat vos, ut » sciat? » Tentat vos, ut scire vos faciat. Accipite ergo a contrario regulam intelligentiæ; et quemadmodum cum Deum auditis dicere: « Cognovi, » intelligitis, Cognoscere vos feci: sic et cum auditis de Filio hominis, id est, de Christo dici quod illum diem nesciat, intelligite dici quod nescire faciat. Quid est autem, nescire faciat? Occultet, ut nesciatur quod nobis prodi non prodest. Hoc est quod dixi, magistrum bonum nosse quid prodat, nosse quid tegat: sicut quædam eum legimus distulisse. Unde intelligimus non omnia promenda esse, quæ capere non possunt hi quibus promuntur. Dicit enim alibi: « Multa habeo vobis » dicere, sed non potestis illa portare modo¹. » Dicit et Apostolus: « Non potui loqui vobis quasi spiritalibus, sed » quasi carnalibus, quasi parvulis in Christo lac vobis » potum dedi, non escam: neque enim poteratis; sed nec » adhuc quidem potestis². » Quo proficit iste sermo? Ut quoniam diem novissimum scimus venturum, utiliter autem scimus venturum et utiliter ignoramus quando venturus sit, paratum cor habeamus bene vivendo; et non solum non timeamus venturum illum diem, sed et amemus. Dies quippe ille sicut infidelibus laborem auget, sic fidelibus finit. Quid autem horum duorum esse velis, antequam veniat, nunc est in potestate; cum venerit, non erit. Elige ergo cum tempus est: quia Deus quod misericorditer occultat, misericorditer differt.

II. Jamvero quia in quocumque genere vitæ, quod habet aliquam professionem, non omnes inveniuntur probi, non omnes reprobi, ex hoc apparet, quia de quibusdam hominum generibus, quæ per similitudines in Evangelio modo proposita audivimus, sic concluditur:

¹ Joan. xvi, 22. — ² I Cor. iii, 1, 2.

« Unus assumetur, et unus relinquetur¹. » Assumetur bonus, relinquetur malus. Videntur duo in agro, eadem professio est, sed non idem cor. Professionem vident homines, cor novit Deus. Quodlibet ergo ager significet: « Unus assumetur, et unus relinquetur. » Non quasi dimidia pars assumetur, et dimidia relinquetur: sed genera hominum duo dicit. Et si aliud eorum sit in paucis, aliud in multis: « Unus assumetur, et unus relinquetur: » hoc est, unum genus assumetur, et alterum relinquetur. Sic in lecto, sic in molendino. Expectatis fortasse quid ista sint: videtis tecta esse, et similitudinibus quibusdam involuta. Potest mihi aliud videri, alteri aliud: sed neque ego eo quod dixero præscribo alteri ad meliorem intellectum, nec ille mihi ad utrumque accipiendum, si utrumque cum fide concordat. Videntur enim mihi in agro laborare qui præsent Ecclesiis: sicut Apostolus dicit: « Dei » agricultura, Dei ædificatio estis². » Nam et architectum se dicit, cum dicit: « Ut sapiens architectus fundamentum » posui: » et agricolam, cum dicit: « Ego plantavi. Apollo » rigavit; sed Deus incrementum dedit³. » In molendino ergo duas dixit³, non duos: credo, quod hæc figura ad plebes pertineat: quia præpositi regunt, plebes reguntur. Et molendinum puto dictum mundum istum; quia rota quadam temporum volvitur, et amatores suos conterit. Sunt ergo qui de actionibus mundi non recedunt: sed tamen et ibi alii bene operantur, alii male: alii sibi amicos faciunt de mammona iniquitatis⁴, a quibus recipiantur in tabernacula æterna, quibus dicitur: « Esurivi, et dedistis » mihi manducare⁵: » alii ista negligunt, quibus dicitur ibi: « Esurivi, et non dedistis mihi manducare⁶. » Proinde, quia de his qui versantur in negotiis et operibus

¹ Matth. xxiv, 40. — ² I Cor. iii, 9, 10. — ³ Ibid. 6. — ⁴ Matth. xxiv, 41. — ⁵ Luc. xvi, 7. — ⁶ Matth. xxv, 35 et 42.

hujus mundi, alii diligunt benefacere indigentibus, alii negligunt: tanquam de duabus in molendino una assumetur, et una relinquetur. Lectum autem positum arbitror pro quiete: quia sunt qui neque actiones mundi pati volunt, sicut sunt conjugati homines habentes domos, familias, filios; neque aliquid in Ecclesia agunt, sicut præpositi velut in agricultura laborantes; sed velut ad hæc infirmi, secedunt ad otium, et quieti esse diligunt; veluti memores infirmitatis suæ, non se committentes magnis actionibus, et quodam modo in strato infirmitatis rogantes Deum. Et ipsa professio habet bonos, habet fictos: proinde etiam ex his « Unus assumetur, et unus relinquetur. » Ad quamcumque professionem te converteris, para te pati fictos: alioquin si te non paraveris, invenies quod non sperabas, et deficies aut perturbaberis. Ad omnia ergo te paratum facit qui tibi loquitur, cum tempus est et illi loquendi, nondum judicandi, et tibi audiendi, nondum frustra pœnitendi. Est enim modo pœnitentia non frustra: erit tunc frustra. Non enim tunc non pœnitebit homines male vixisse: sed nullo modo illis justitia Dei revocat quod sua injustitia perdiderunt. Justum enim est apud Deum, ut modo impertiat misericordiam, tunc exerceat judicium. Ideo nunc non tacetur. An tacetur? Arguat quisque, murmuret, si non per totum orbem hæc Scriptura recitatur atque cantatur; si cessat etiam venalis ferri per publicum.

III. Sed revera hoc te perturbat hominem christianum, quia vides male viventes felices, rerum istarum copia circumfluere, sanos esse, superbis dignitatibus eminere, incolumem habere domum, gaudia suorum, obsequia clientium, excellentissimas potentias, nihil triste interpellare vitam ipsorum: mores nequissimos vides; facultates copiosissimas perspicias; et dicit cor tuum nullum esse divinum judicium, omnia casibus ferri et fortuitis motibus

ventilari. Nam si Deus, inquis, res humanas respiceret, floreret illius iniquitas, et mea innocentia laboraret? Omnis morbus animi habet in Scripturis medicamentum suum: qui ergo sic ægrotat, ut ista dicat in corde suo, bibat potionem Psalmi hujus. Quid est? Iterum inspiciamus quid dicebas? Quid dicebam, inquis, nisi quod vides? Mali florent, boni laborant: quomodo ista videt Deus? Accipe, bibe: ipse tibi hanc, de quo ista murmurat, temperavit potionem: tantum ne recuses saluberrimum poculum; accomoda per aurem os cordis, et bibe quod audis: « Noli » æmulari in malignantibus, neque æmuleris facientes » iniquitatem. Quoniam tanquam fœnum cito arescent, » et sicut olera prati cito cadent¹. » Quod tibi longum videtur: cito est Deo: subjunge te Deo, et tibi cito erit. Quod ait, « Fœnum, » hoc intelligimus, « Olera prati. » Vilia quædam sunt, et superficiem terræ tenentia, altam radicem non habent. Proinde per hyemem virent: at ubi sol ætatis fervescere cœperit, arescent. Modo ergo tempus est hyemis, gloria tua nondum apparet: sed si alta radix est charitatis tuæ, sicut multarum arborum per hyemem, transit frigus, veniet æstas, id est, judicii dies: tunc arescet viror fœni, tunc apparebit arborum gloria. « Mortui » enim estis², » ait Apostolus: quomodo videntur arbores per hyemem, quasi aridæ, quasi mortuæ. Ergo quæ spes, si mortui sumus? Intus est radix: ubi radix nostra, ibi et vita nostra; ibi enim charitas nostra. « Et vita vestra, inquit, » abscondita est cum Christo in Deo. » Quando arescit qui sic habet radicem? Quando autem erit ver nostrum? quando æstas nostra? quando nos circumvestit dignitas foliorum, et ubertas fructuum locupletat? quando hoc erit? Audi quod sequitur. « Cum Christus apparuerit, vita vestra, » tunc et vos cum ipso apparebitis in gloria³. » Quid ergo

¹ Psal. xxxvi, 1, 2. — ² Coloss. iii, 3. — ³ Ibid. 4.

modo? « Noli æmulari in malignantibus, neque æmuleris » facientes iniquitatem. Quoniam tanquam foenum cito » arescent, et sicut olera prati cito cadent. »

IV. Quid ergo tu? « Spera in Dominum. » Illi enim sperant non in Dominum: spes illorum mortalis, spes illorum caduca, fragilis, volatica, transitoria, inanis erit. « Spera in » Dominum. » Ecce spero, quid ago? « Et fac bonitatem. » Noli malitiam, quam respicis in illis male florentibus: « Fac bonitatem, et inhabita terram¹. » Ne forte bonitatem extra inhabitationem terræ facias. Terra enim Domini, Ecclesia ejus est: ipsam rigat, ipsam colit ille agricola Pater². Multi enim quasi exercent bona opera, sed quia non inhabitant terram, non pertinent ad agricolam. Ergo fac bonitatem, non extra terram, sed inhabita terram. Et quid habebis? « Et pascaris in divitiis ejus. » Quæ sunt divitiæ ejus terræ? Divitiæ ejus Dominus ejus, divitiæ ejus Deus ejus. Ipse est ille cui dicitur: « Pars mea, Domine³. » Ipse est ille de quo dicitur: « Dominus pars hæreditatis » meæ et calicis mei⁴. » Recenti sermone commendavimus Charitati Vestræ (3), et Deum esse possessionem nostram; et nos esse possessionem Dei. Audi quia divitiæ terræ hujus ipse est: vide quid sequitur: « Delectare in Domino. » Tanquam quæsieris, et dixeris: « Ostende mihi divitias terræ illius, in qua me jubes habitare. » Delectare, inquit, in Domino, et dabit tibi petitiones cordis tui⁵. »

V. Signanter accipe « Petitiones cordis tui. » Discerne petitiones cordis tui a petitionibus carnis, discerne quantum potes. Nec frustra dictum est in quodam Psalmo: « Deus cordis mei. » Ibi enim sequitur et dicit: « Et pars » mea Deus meus in sæcula⁶. » Verbi gratia, cæcus est corpore, rogat ut illuminetur. Ista roget, quia et ista Deus

¹ Psal. xxxvi, 3. — ² I Joan. xv, 1. — ³ Psal. lxxii, 26. — ⁴ Id. xv, 5r. — ⁵ Id. xxxvi, 4. — ⁶ Id. lxxii, 26.

facit, et ista Deus præstat: sed rogant hæc etiam mali. Petitio hæc carnis. Infirmatur, rogat se salvum fieri: salvus fit moriturus. Et ista petitio carnis est: et si qua sunt talia. Petitio cordis quæ est? Sicut petitio carnis est, velle sibi reparari oculos, utique ad videndam istam lucem, quæ talibus oculis videri potest: ita petitio cordis ad aliam lucem pertinet. « Beati enim mundi corde; quoniam ipsi » Deum videbunt¹. Delectare in Domino, et dabit tibi » petitiones cordis tui. »

VI. Ecce desidero, rogo, volo: ego-ne implebo? Non. Quis ergo? « Revela ad Dominum viam tuam, et spera in » eum, et ipse faciet². » Indica illi quid patiaris, indica illi quid velis. Quid enim pateris? « Caro concupiscit ad » versus spiritum, et spiritus adversus carnem³. » Quid ergo vis? « Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore » mortis hujus? » Et quia ipse faciet, eum revelaveris ad eum viam tuam, vide quid sequitur: « Gratia Dei per Je- » sum Christum Dominum nostrum⁴. » Quid ergo facturum est, quia dictum est: « Revela ad Dominum viam tuam, et » spera in eum, et ipse faciet. » Quid faciet? « Et educet » sicut lumen justitiam tuam⁵. » Modo enim abscondita est justitia tua: in fide res est, nondum in specie. Aliquid credis ut facias, nondum vides quod credis. Cum autem cœperis videre quod credidisti, educetur in lumine justitia tua: quia justitia tua erat fides tua⁶: « Justus enim ex » fide vivit⁷. »

VII. « Et educet velut lumen justitiam tuam, et judi- » cium tuum sicut meridiem⁸. » Hoc est clarum lumen. Parum erat dicere, « Ut lumen. » Lumen enim jam dicimus et cum albescit, lumen dicimus et cum sol oritur: sed nunquam est clarior lux quam medio die. Non solum

¹ Matth. v, 8. — ² Psal. xxxvi, 5. — ³ Gal. v, 17. — ⁴ Rom. vii, 24. — ⁵ Psal. xxxvi, 6. — ⁶ Habac. ii, 4. — ⁷ Rom. i, 17. — ⁸ Psal. xxxvi, 6.

ergo educet sicut lumen justitiam tuam, sed erit iudicium tuum tanquam meridies. Modo enim iudicas sequi Christum, hoc proposuisti, hoc elegisti, hoc est iudicium tuum: nemo tibi ostendit quod promisit: promissorem adhuc tenes, exhibitorem autem expectas: in iudicio ergo fidei tuæ elegisti sequi quod non vides. In abscondito est iudicium tuum, adhuc reprehenditur et irridetur ab infidelibus: Quid credidisti? Quid tibi Christus promisit? quia immortalis eris, et dat tibi vitam æternam? ubi est hoc? quando dabit? quando fieri potest? Iudicas tamen tu magis sequi Christum promittentem quod non vides, quam impium reprehendentem credidisse te quod nondum vides. Et hoc est iudicium tuum: et quale sit iudicium tuum, adhuc non apparet: in isto sæculo quasi nox est. Quando ergo educet iudicium tuum velut meridiem? « Cum Christus appa-
» paruerit vita vestra, tunc et vos cum ipso apparebitis in
» gloria². » Cum venerit iudicii dies, et venerit Christus, et congregaverit omnes gentes iudicandas, quid erit tunc? Impius ubi abscondet perfidiam suam, cum videro fidem meam? Ergo modo quid? Angustiæ, tribulationes et tentationes. Et beatus qui perdurat: « Quia qui perseveraverit
» usque in finem, hic salvus erit². » Nec cedat insultatoribus, nec eligat hic florere ut ex arbore fœnum fiat.

VIII. Quid igitur debeo? Quid debeas audi: « Subditus
» esto Domino, et obsecra eum³. » Hoc sit vita tua, obedire præceptis ejus. Hoc est enim subditum illi esse, et obsecrare, donec det quod promisit. Perseveret bonum opus, perseveret et oratio. « Oportet enim semper orare,
» et non deficere⁴. » In quo appares subditus? Faciendo quod præcepit. Sed mercedem nondum accipis, forte quia capere nondum potes. Jam enim ille potest dare, sed tu

¹ Coloss. III, 4. — ² Matth. XXIV, 13. — ³ Psal. XXXVI, 7. — ⁴ Luc. XVIII, 1.

non potes accipere. Exercere operibus, labora in vinea: finito die pete mercedem: fidelis est qui te adduxit ad vineam¹. « Subditus esto Domino, et obsecra eum. »

IX. Ecce facio, subditus sum Domino, et obsecro eum. Sed quid tibi videtur? Vicinus ille nequam, male agens et florens est; furta ejus, adulteria ejus, rapinas ejus ego novi; in omnibus elatus, superbus, per iniquitatem exaltatus non me dignatur agnoscere: in his quomodo durabo? Morbus ille est, bibe contra: « Ne subæmuleris eum qui
» prosperatur in via sua. » Prosperatur, sed in via sua: laboras, sed in via Dei. Illi prosperitas in via est, in perventione infelicitas: tibi labor in via, in perventione felicitas; quoniam iter impiorum peribit. « Novit Dominus
» vias justorum, et iter impiorum peribit². » Has vias ambulas quas novit Dominus; et si laboras in eis, non te fallunt. Via vero impiorum felicitas transitoria: finita via, peracta est felicitas. Quare? quia via illa lata est, finis ejus in profundum inferni perducit. Via vero tua angusta est, et pauci ingrediuntur per eam³: sed ad quam latitudinem perveniant debes cogitare. « Ne subæmuleris eum qui
» prosperatur in via sua. In homine faciente iniquitatem,
» desine ab ira, et derelinque furorem⁴. » Quid stomacharis? quid per iracundiam et indignationem istam aut blasphemias, aut prope blasphemias? « In homine faciente
» iniquitatem, desine ab ira, et derelinque furorem. » Nescis quo te provocet ira ista? Dicturus es Deo quia iniquus est, illuc pergat. Ecce ille quare felix est, et ille infelix est? Vide quid pariat: offoca malam conceptionem. « Desine ab ira, et derelinque indignationem, » ut jam resipiscens dicas: « Turbatus est præ ira oculus meus⁵. » Quis oculus, nisi fidei? Interrogo oculum fidei tuæ: Cre-

¹ Matth. XX, 8. — ² Psal. I, 6. — ³ Matth. VII, 13, 14. — ⁴ Psal. XXXVI, 8. — ⁵ Id. VI, 3.

didisti in Christum; quare credidisti? Quid tibi promisit? Si felicitatem sæculi hujus tibi promisit Christus, murmura adversus Christum, murmura adversus illum, quando vides infidelem felicem. Quid tibi promisit felicitatis? quid nisi in resurrectione mortuorum? Quid autem in hac vita? Quod ipse: quod ipse, inquam. An dedignaris serve, discipule, quod Dominus, quod magister? Nonne ab ipso audis: « Non est servus major domino suo, et non est discipulus super magistrum¹? » Ille pro te dolores, flagella, opprobria, crucem, mortem passus est. Et quid horum justo debebatur? quid non tibi peccatori debebatur? Ergo tene directum oculum tuum, ne turbetur præ ira: « De sine ab ira, et derelinque indignationem. Ne subæmuleris ut maligne facias: » quasi imitando eum qui maligne faciendo floret ad tempus. « Ne subæmuleris, ut maligne facias. Quoniam qui maligne agunt, exterminabuntur. » Sed felicitatem eorum video. Crede illi qui dicit: « Exterminabuntur: » quia melius ille videt quam tu, cujus oculum turbare ira non potest. « Quoniam qui maligne agunt, exterminabuntur. Sustinentes autem Dominum. » Non enim aliquem fallacem, sed utique ipsam veritatem: non enim aliquem minus valentem, sed utique omnipotentem. Sustinentes autem Dominum, ipsi hæreditate possidebunt terram². » Quam terram, nisi illam Jerusalem, cujus amore qui exardescit, perveniet ad pacem?

X. Sed quandiu peccator floret? quandiu sustinebo? Festinas: cito erit quod tibi diu est. Infirmetas facit diu videri quod cito est. Quomodo inveniuntur desideria ægrotorum? Nihil tandiu, quam ut calix sitienti temperetur. Utique festinatur a suis, ne forte offendatur infirmus. Quando fiet? quando coquetur? quando dabitur? Celeritas

¹ Joan. xii, 16. — ² Psal. xxxvi, 9.

est in illis qui tibi serviunt, sed infirmitas tua diuturnum putat quod cito agitur. Ergo videte medicum nostrum blandientem infirmo dicenti: Quandiu durabo? quandiu erit? « Et adhuc pusillum, et non erit peccator. » Inter peccatores certe gemis, de peccatore gemis: pusillum, et non erit. Ne forte quia tibi dixi: « Sustinentes autem Dominum, ipsi hæreditate possidebunt terram: » ne sustinentiam istam longissimam putes; modicum sustine, sine fine accipies quod sustines. Adhuc pusillum: modicum. Recole annos ab Adam usque in hodiernum diem, percurrere Scripturas: heri pene ille de paradiso lapsus est¹. Tot sæcula emensa et evoluta sunt. Ubi sunt præterita tempora? Sic pauca quæ restant, utique transibunt. Si toto illo tempore viveres, ex quo Adam de paradiso dimissus est usque in hodiernum diem; certe videres vitam non fuisse diuturnam, quæ sic avolasset. Unius autem cujusque hominis vita quanta est? Adde quantoslibet annos, duc longissimam senectutem, quid est? Nonne aura est matutina? Ergo longe sit dies judicii, quando erit retributio injustorum et justorum: tuus certe dies ultimus longe abesse non potest. Ad hunc te præpara. Qualis enim exieris de hac vita, talis redderis illi vitæ. Post vitam istam parvam nondum eris ubi erunt sancti, quibus dicitur: « Venite, benedicti Patris mei, percipite regnum quod vobis paratum est ab initio mundi². » Nondum ibi eris, quis nescit? Sed jam poteris ibi esse, ubi illum quondam ulcerosum pauperem, dives ille superbus et sterilis in mediis suis tormentis vidit a longe requiescentem³. In illa requie positus, certe securus expectas judicii diem, quando recipias et corpus, quando immuteris ut Angelo æqueris. Ergo quantum est quod festinamus, et dicimus: Quando erit? Tardum erit? Hoc dicturi filii nostri, et hoc dicturi

¹ Gen. iii, 6. — ² Matth. xxv, 34. — ³ Luc. xvi, 23.

nepotes nostri : et cum singuli quique sibi succedentes hæc dicturi sunt, sic transit quod adhuc pusillum futurum est, quemadmodum transit totum quod jam præteritum est. O infirme ! « Adhuc pusillum, et non erit peccator¹. »

XI. « Et quæres locum ejus, et non inveniet. » Ostendit, quid dixit, « Non erit : » non quia omnino non erit, sed quia ad nullos usus esse poterit. Si enim omnino non erit, nec torquebitur : jam ergo securitas data est peccatori, ut dicat : Faciam quidquid volo quandiu vivo, postea non ero. Non erit qui doleat, non erit qui torqueatur ? Et ubi est : « Ite in ignem æternum, qui paratus est diabolo et » angelis ejus² ? » Sed forte missi in ignem illum non erunt, et consumentur. Non illis diceretur : « Ite in ignem æternum ; » quia non futuris non esset æternus. Et tamen quid illic futurum sit eis, utrum omnino consumptio, an dolor et cruciatus, non tacuit Dominus dicens : « Ibi erit » ploratus et stridor dentium³. » Quomodo ergo plorabunt et stridebunt dentibus, si non erunt ? Quomodo ergo hic « Adhuc pusillum, et non erit peccator, » nisi quomodo in sequenti versu exposuit : « Et quæres locum ejus, et » non invenies ? » Quid est, « Locum ejus ? » Usus ejus. Habet enim aliquem usum peccator ? Habet. Hic utitur illo Deus ad probandum justum, quomodo usus est diabolo ad probandum Job⁴, quomodo usus est Juda ad tradendum Christum. Est ergo in hac vita quod agatur de peccatore. Hic est ergo locus ejus, quomodo est in fornace aurificis locus paleæ. Ardet palea, ut aurum purgetur : sic sævit impius, ut justus probetur. Sed cum transierit tempus probationis nostræ, quando non erunt qui probentur, non erunt per quos probentur. Numquid quia diximus : Non erunt qui probentur, non erunt ipsi ? Sed quia jam non

¹ Psal. xxxvi, 10. — ² Matth. xxv, 41. — ³ Id. viii, 12. — ⁴ Job. i, 12.

opus erit peccatoribus per quos justi probentur : « Et quæres locum ejus, et non invenies. » Modo quære locum peccatoris, invenies. De peccatore fecit Deus flagellum, dedit ei et honorem, dedit ei et potestatem. Aliquando enim facit hoc ; dat peccatori potestatem, flagellantur inde res humanæ, emendantur inde pii. Peccatores illi hoc reddetur quod debetur : et tamen factum est de illo unde proficiat pius, unde deficiat impius. « Quæres locum ejus, » et non invenies. »

XII. « Mansueti autem hæreditate possidebunt terram¹. » Terra est illa de qua sæpe locuti sumus, Jerusalem sancta, quæ liberabitur de peregrinatione ista, et in æternum vivet cum Deo et de Deo. « Ergo hæreditate possidebunt » terram. » Quæ erunt deliciae ipsorum ? « Et delectabuntur in » tur in multitudine pacis. » Delectetur hic impius ille in multitudine auri, in multitudine argenti, in multitudine mancipiorum, in multitudine postremo baiarum, rosarum, vinolentiæ, lautissimorum et luxuriosorum conviviorum. Hæc est potentia cui invides, iste flos est qui te delectat ? Nonne etsi semper sic esset, plangendus esset ? Quæ erunt autem deliciae tuæ ? « Et delectabuntur in » multitudine pacis. » Aurum tuum pax, argentum tuum pax, prædia tua pax, vita tua pax, Deus tuus pax. Quidquid desideras, pax tibi erit. Quia hic aurum quod est, non potest tibi esse argentum ; quod vinum est, non potest tibi esse panis ; quod tibi lux est, non potest esse potus : Deus tuus totum tibi erit. Manducabis eum, ne esurias ; bibes eum, ne sitias ; illuminaberis ab eo, ne sis cæcus ; fulcieris ab eo, ne deficias ; possidebit te totum integrum, totus integer. Angustias non ibi patieris cum eo cum quo totum possides : totum habebis, totum et ille habebit ; quia tu et ille unum eritis, quod unum totum et ille ha-

¹ Psal. xxxvi, 11.